

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:4117

av **Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD)**

med anledning av prop. 2017/18:195 Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av skollagens bestämmelser och den praktiska tillämpningen av rätten till särskilt stöd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt uppdrag till Skolinspektionen om att granska skolornas arbete med stöd till elever som inte når kunskapsmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av resultatet av införandet av garantin för tidiga stödinsatser som ska vara riksdagen till handa senast den 30 december 2020 och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen föreslår i propositionen att det införs bestämmelser i skollagen om en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet i grundskolan, specialskolan och samskolan. Förslaget är en delvis reviderad och omarbetad version av den tidigare propositionen Läsa, skriva, räkna – en åtgärdsgaranti (prop. 2017/18:18).

I förhållande till den tidigare propositionen har ändringar bl.a. gjorts för att tydliggöra att garantin inte ska innebära några nya dokumentationskrav, och de lagförslag som avsåg att förtydliga att extra anpassningar ska dokumenteras i en elevs individuella utvecklingsplan har tagits bort. Allianspartierna – som i tidigare följdmotion varit kritiska till dessa dubbelregleringar av lärarnas arbete – välkomnar att regeringen justerat sitt förslag i detta hänseende.

Ett kartläggningsmaterial i förskoleklassen

Regeringen vill bibehålla förskoleklassen som en egen skolform även om man vill göra den obligatorisk. Vi menar i stället att förskoleklassen ska avvecklas som egen skolform och omvandlas till det första året i den tioåriga grundskolan med ett fyraårigt lågstadium. Med en tioårig grundskola skulle det bli lättare att sätta in åtgärder i ett tidigt skede eftersom skollagen tydligt ger eleverna denna rätt i grundskolan men inte i den isolerade ö mellan förskola och skola som förskoleklassen är.

Mot bakgrund av regeringens ambition att behålla förskoleklassen föreslår regeringen att huvudmän ges en skyldighet att använda nationella kartläggningsmaterial i förskoleklassen. Vi delar uppfattningen att det är bra att elevernas kunskapsnivå kartläggs tidigt. Barn föds med olika förutsättningar och utvecklas i olika takt. Alla barn har samma rätt att utvecklas i skolan utefter de egna förutsättningarna. En kartläggning syftar till att framför allt sätta in stöd där det finns uppenbara behov, såsom vid funktionsnedsättning eller andra särskilda behov. Fram till att en tioårig grundskola med skolstart vid sex års ålder kan införas står Alliansen därmed bakom införandet av ett nationellt kartläggningsmaterial i förskoleklassen.

En översyn av skollagens bestämmelser och den praktiska tillämpningen av rätten till särskilt stöd

I 2010 års skollag framgår tydligt elevens rätt till särskilt stöd när en elev befaras inte nå målen inklusive kravet på att upprätta ett åtgärdsprogram, det framgår även att en anmälan till rektor ska göras och hur programmet ska kopplas till hur eleven ska nå läroplanen och dess kunskapsmål. Där framgår också att åtgärdsprogrammet ska följas upp och utvärderas och vilka som är ansvariga för att detta görs. I lagen ställs också krav på rätten till utvecklingssamtal och en skriftlig individuell utvecklingsplan samt krav på tillgång till elevhälsa, psykolog och specialpedagogisk kompetens. Regeringens förslag innebär därför fortfarande risk för en onödigt dubbelreglering av elevernas rätt till stöd, vilket flera remissinstanser påpekar.

Dessutom har regeringen, i överenskommelse med Alliansen, infört obligatoriska bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk samt matematik i årskurs 1, vilket ska säkerställa att alla elever får det stöd och den hjälp som de behöver för att nå målen. Detta, tillsammans med att undervisningstiden i matematik har utökats i lågstadiet, kompetensutvecklingssatsningar i läsning och matematik samt nationella prov i årskurs 3 anser vi skapar goda förutsättningar för att lyfta alla elevers kunskaper.

Utredningen om en läsa, skriva, räkna-garanti överlämnade sitt betänkande På goda grunder – en åtgärds garanti för läsning, skrivning och matematik (SOU 2016:59) i september 2016. Enligt utredningens bedömning ser den nya lagstiftningen som infördes i och med proposition 2013/14:160 Tid för undervisning – lärares arbete med stöd, särskilt stöd och åtgärdsprogram ut att på ett övergripande plan ha bidragit med en förbättrad systematik och struktur som förenklar för huvudmän och skolpersonal att identifiera de elever som behöver stöd och i nästa steg sätta in det stöd som passar bäst för dessa elever. Samtidigt som den gällande lagstiftningen är mycket heltäckande kan dock Alliansen konstatera att det är uppenbart att många elever fortfarande inte når kunskapsmålen i lågstadiet och inte får det stöd som de skulle behöva. Alliansen ser med oro på de stora brister i den praktiska tillämpningen av skollagens bestämmelser som både föräldrar, lärare och elever uppmärksammat. Därför behöver en ny översyn

och analys av all lagstiftning som gäller rätten till särskilt stöd och skolornas praktiska tillämpning av lagstiftningen göras för att identifiera var bristerna finns. Orsakerna kan vara många men kan exempelvis handla om otydlig eller alltför detaljreglerande lagstiftning, brist på specialpedagogisk kompetens eller brist på uppbackning och extra resurser till lärare som uppmärksammar att en elev är i behov av särskilt stöd. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att skyndsamt initiera en sådan översyn och analys.

Ett särskilt uppdrag till Skolinspektionen

I betänkandet På goda grunder – en åtgärdsgaranti för läsning, skrivning och matematik (SOU 2016:59) redovisas flera rapporter från Skolinspektionen som visar att det finns brister som rör elevernas tillgång till extra anpassningar och särskilt stöd. Enligt Skolinspektionens rapporter är det tydligt att gränsdragningen mellan extra anpassningar och särskilt stöd är ett problem i många skolor. Skolinspektionen har också på flera skolor sett brister i tillgången till elevhälsa och i samverkan mellan elevhälsan och övrig personal i skolan. Av Skolinspektionens rapport Skolans arbete med extra anpassningar – Kvalitetsgranskningsrapport (dnr 2015:2217) där man granskat årskurs 4 vid 15 skolenheter utspridda i Sverige framgår det att skälen till varför eleverna inte får de extra anpassningar de har behov av för att uppnå kunskapskraven bl.a. är att beslutade anpassningar inte genomförs, att eleverna behöver fler anpassningar, att anpassningarna är för kortsiktiga, att de inte utgår från elevens behov och att skolans insatser inte är extra anpassningar. Vidare har Legilexi Stiftelse och Lärarnas Riksförbund i sina remissvar till proposition 2017/18:195 Läs, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser påpekat att det finns en risk att garantin inte kommer att uppnå sitt syfte eftersom den inte är förenad med tillräckligt tydliga sanktionsmöjligheter.

Mot bakgrund av detta anser Alliansen att det är påkallat att under två års tid ge Skolinspektionen i särskilt uppdrag att vid sina inspektioner särskilt fokusera på skolans arbete gällande stöd och granska hur skolorna i detta avseende följer skollagen. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

En utvärdering av resultatet av införandet av garantin

I och med att den nya lagstiftningen gällande en garanti för tidiga stödinsatser inte ska innebära några nya dokumentationskrav och att ett kartläggningsmaterial i förskoleklassen är önskvärt är Alliansen i nuläget beredd att stödja regeringens tillägg i skollagen gällande garantin för tidiga stödinsatser. Med anledning av att lagstiftningen på området redan är mycket heltäckande, samtidigt som det uppenbart är många elever fortfarande inte når målen för läsning, skrivning och matematik i lågstadiet är det viktigt att den nya lagstiftningen följs upp och utvärderas för att se om den gett effekt.

Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att uppdra till lämplig myndighet att göra en utvärdering av effekterna av införandet av den nya lagstiftningen. I propositionen föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2019. Vi anser därmed att en utvärdering av effekterna av lagstiftningens första år bör vara riksdagen tillhanda senast den 30 december 2020. Utvärderingen bör även innehålla en analys om hur lärarnas administrativa arbete har påverkats samt synpunkter från relevanta

remissinstanser och organisationer som arbetar med elevers rätt till särskilt stöd. Det bör även övervägas om garantin för tidiga stödinsatser, de obligatoriska bedömningsstöden och kunskapskraven i läsning från årskurs 1 är tillräckliga eller om en annan typ av skarp läsgaranti behövs.

Christer Nylander (L)

Erik Bengtzboe (M)

Annika Eclund (KD)

Ulrika Carlsson i Skövde (C)